

Vremenska strast

Marko jaga nevihte

Grega Kališnik besedilo
Marko Korošec fotografije

Vsako jutro, tako pišoč, preden odpre oči, 28-letni Marko Korošec iz vasi Žirje med Divačo in Sežano na mobiju preveri, kakšen obraz nam bo vreme pokazalo. Če tega ne bi storil, pomeni, da se ne bi zbudil, pozabiti ne more.

Nadaljujmo po ovinkih. Običajno o vremenu praznoretimo, ko s sogovornikom izgubimo nit ali sploh nimamo nikakršne stične točke. Oprimemo se obrabljenk, včasih tudi umnejših misli, vremenskih rekov, in tiste težavne minute nekako spolzijo v preteklik.

Lahko bi se strinjali, da si pod lepim vremenom narišemo sonce, špeglasto nebo, morda kakšen oblček za okras, temperatura pa je lahko zelo visoka, zelo nizka ali nekje vmes. No, pubertetniki in nekaj starejših odpadnikov trdijo, da je najlepše, kadar dežuje. A otožnost večinoma ni lepa čednost.

Preskočimo na lov. O njem je mogoče razpravljati, ločujemo se na ljubitelje, privrženca na enem, in kultivirane, a neizprosne nasprotnike na drugem okopu. Strel na žival, gon potega petelina slabo razumem. Ampak kolikor ljudi, toliko strasti.

In obojega se lotevam v pogovoru z mladim Žirjanom, lova, in to strastnega, pa vremena. In to zato, ker se z njim o čem drugem nimam pogovarjati.

SND

»Verjetno sem se v osnovni šoli pri spoznavanju narave in družbe prvič srečal z vremenom ali čim sorodnim.« Vremenu ni mogel več utesiti, kar v bistvu še ni nič nenavadnega, saj vreme vedno in celo povsod je.

Kmalu je fantič opravljal prve preproste meritve, se z leti dokopal do vedno boljših senzorjev, zdaj ima na domačem vrtu profesionalno vremensko hišico, ki meri vlago, temperaturo, veter, padavine, sončno obsevanje. Ima tudi malo sreče: »Žirje so vremensko dinamične, burja je pogosta, vremenski postaji res ni dolgčas.«

Študent fakultete za matematiko in fiziko v Ljubljani je zaposlen na Darsu, je skrbnik (in pobudnik) cestno-vremenskega informacijskega sistema na avtocestnem križu. S približno 60 vremenskimi postajami spremljajo vreme, za optimalno izvajanje zimskega vzdrževanja avtocest, z vidika varnosti, pretočnosti prometa ...

Meka prek morja

Služba je služba, strast je pa – ona sama. S slednjo se je Marko zapisal ekstremnim vremenskim pojavom, neurjem, dogodkom, nevarnim za ljudi. Na delu je adrenalin: »Vse skupaj, vremenski ekstremi zagotovo so nevarni, vedeti moraš, kaj delaš. Če skrivnosti vremena poznaš, se mu lahko upiraš.« Je pa razlika, če to govoriš v Sloveniji ali, recimo, v ZDA. Kakor veste, so Združene dr-

žave, poleg še nekaterih predalnikov življenja (košarka, kriminal, demokracija ipd.), tudi »glede vremenskih razmer, izjemnih dogodkov meka. Tam ni heca, če ne obvladaš, če narediš napako, končaš v črni vreči. Slovenija pa nikakor ni ugodna.« Ni naklonjena rušilni naravi, se razume. Tako da je bilo tistega kristalnega dne kaj hitro jasno, kako ga občuti Korošec: »Danes je brezzeven dan!«

Srž Markovega preučevanja ekstremov je, najlaičneje, spremljanje razvoja neviht, kje, kdaj, kako, koliko, kako močno, kako hitro bodo kresnile. Uresničitev sanj bi bila za Žirjana zaposlitev v takšnem nacionalnem centru, si predstavljam nekaj podobnega kot v Ameriki, kjer napovedujejo cunamije.

Ker doma ni kruha (in tistih prvovrstnih neviht), se je Marko Korošec pred tremi leti pridružil evroprojektu Estofex, v katerem skupina meteorologov, raziskovalcev in študentov brska za možnostmi napovedovanja močnih neurij po Evropi. Delujejo samoiniciativno in, je kar povedno, zastonj, čeprav imajo na spletni strani 100.000 obiskov na dan. »V Evropi vsak vleče v svojo smer, tudi pri vremenu.«

Sprožil pa je tudi projekt Skywarn Slovenija, zbiranje podatkov o debeli toči, močnih vetrovih, obilnih padavinah, tornadih tostran Karavank.

Nevihto, malo poamerikanjeno, poznavalci imenujejo tudi celica. Ekstremna, vrteča se nevihta je supercelica. Zadnje čase Slovenijo na leto obiše po deset supercelic, tista pred dvema letoma na Kamniškem je spadala v ta razred. Pa naprej.

Ako se iz vrteče se nevihte spusti lij(ak) in se dotakne tal, bežimo pred tornadom.

To, kar počne Marko, je hi-tech meteorologije. Predvidevam, da, zelo oglato zapisano, vreme obvlada v nulo. In to, kar malo pred večerno

Stran / Page: 24

Doseg / Reach: 150000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1312 cm²

2 / 4

sedmo zvemo na televiziji? Izstreljeni odgovor bom popolnoma predrugačil s svojo prisposodbo – poznamo Biblijo, ki je lahko predmet akademskega disputa, in imamo biblijo v slikah. Ki je umevna tudi otrokom. Glede vremena nas odrasle torej pitajo s slikanicami, oblaki, sončki, pa saj veste.

Če je študij pojavov preventiva, je lov na nevihte kurativa žarečih želja, hotenj. Precej hollyfilmov smo si že ogledali, kjer so nas popitali s strašljivimi neurnimi vrtavkami in ubogimi človeškimi drobtinicami, ki jih je bodisi posrkalo jedro ali pa so, v glavnih vlogah, vztrajali na ro-

bu. Nevarne pa so menda zlasti dokumentarne oddaje na raznih diskoverijih: »Ljudje gledajo o tornadnih, pa o lovcih na tornade in sklenejo poskusiti še sami.« Velikokrat enkrat samkrat. Kajti tistim, ki jih zajame ekstrem, v ZDA ostane le

Strele nad slovensko Istro, slikano z gradu Socerb

“ Si jagra predstavljate kot ramboidnega neustrašneža, s na betici, ki pomarančasti toči nastavlja junaške prsi? Daleč od tega. Marko počaka, da se tornado približa, ko pride, mu z avtom sledi, pazi na varen in najlepši mogoč pogled na nevihto. ”

“ Združene države so glede vremenskih razmer in izjemnih dogodkov meka. Tam ni heca, če ne obvladaš, če narediš napako, končaš v črni vreči. Slovenija pa nikakor ni ugodna. ”

Fotogenični tornado v zahodnem Kansasu

eno. »Klet!« je jasen mladi strokovnjak.

Velikanska aleja

V ZDA je narava Marku in podobnikom pripravila alejo tornadov, ki se vleče prek Nebraske, Kansasa, Oklahome, Teksasa. »V aleji so za tornado najboljše razmere.« Smo že opazili: kar je za nas grozovito, je za Marka fantastično, lepo je grdo, mir je dolgočasje, tudi če zapišem, da je zreli mladenič vremensko občutljiv, je zadeva sfrtajčkana. Ne vrže ga iz tira vsaka malenkostna vremenska vijuga, ampak tista, ki zamaje temelje dojemanja narave. No, kakšna šibka fronta ga gotovo zmoti, a le zato, ker pomeni čakanje na kaj konkretnjšega.

Lovci imajo ponavadi pri sebi orožje, Markovo je fotoaparati. Tehniko ves čas dopolnjuje. V aleji je bil doslej trikrat: »Videl sem 25 tornadov, na mesec smo prevozili po 15.000 kilometrov.« Išoč, zalezujoč, spre-

mljajoč, občudujoč, upodabljaajo znamenite lijake.

Si jagra predstavljate kot ramboidnega neustrašneža, morda s čeladom na betici, ki pomarančasti toči nastavlja junaške prsi? Zelo daleč od tega. »Prvi dan po satelitih spremljamo, kje se bo kaj zgodilo. Počakamo, da se tornado približa, ko pride, mu sledimo po gostem cestnem omrežju, pazimo na varen in najlepši mogoč pogled na nevihto.«

In kaj je tako lepega pri nevihti? »Njena struktura, v ZDA nastajajo ovalne oblike, vijačnice, večnivojski ringi.« Pravi, da imajo na lovih zadevo vedno pod nadzorom. In ko ukrotiš nevarnost, ostane le še krasota.

Pri lovu na nevihte, trdi Marko Korošec, je človek bistveno varnejši kot denimo v gorah. Se mu pa lahko tudi zalomi, njega je ekstrem ujel na poti proti Benetkam: »Pri nas je teže spremljati nevihte, zaradi slabih cestnih povezav, ujelo me je na avtocesti, nisem mogel z nje.« Po ujmi je

imel precej marogast avto. Hujšega se mu ni zgodilo, tudi ko je bilo v rešnici bistveno huje.

Slovenija vobče najbolj ječi in se upravičeno boji razdiralnih vetrov in velike toče. Z Markom zapišimo, da je naša domovina za ti dve tegobi naravnost odlično ozemlje.

Če živiš v Ljubljani, morda občuduješ New York, če plezaš po Julijcih, sanjariš o osemtisočakah, če si v Sloveniji v (sila maloštevilni) nevihtnolovski bratovščini, bi »tako sprejel službo v kakšnem centru v ZDA. Takoj.«

Tisti, ki vedo za mladeničevo poklicanost, mu pravijo Vremenko. Vzdevek, spominjajoč na Smejka, po mojem občutku, nekako ne gre skupaj z vetrcom, ki nosi po nebu cele hiše. Vremenko, pardon, Marko, se z menoj strinja.

Želim vam lep, nevihten dan. In vam svetujem, da svoj pogum izražate drugje, ne pa tako preprišno kot lovec. Še najbolje v globoki kleti.

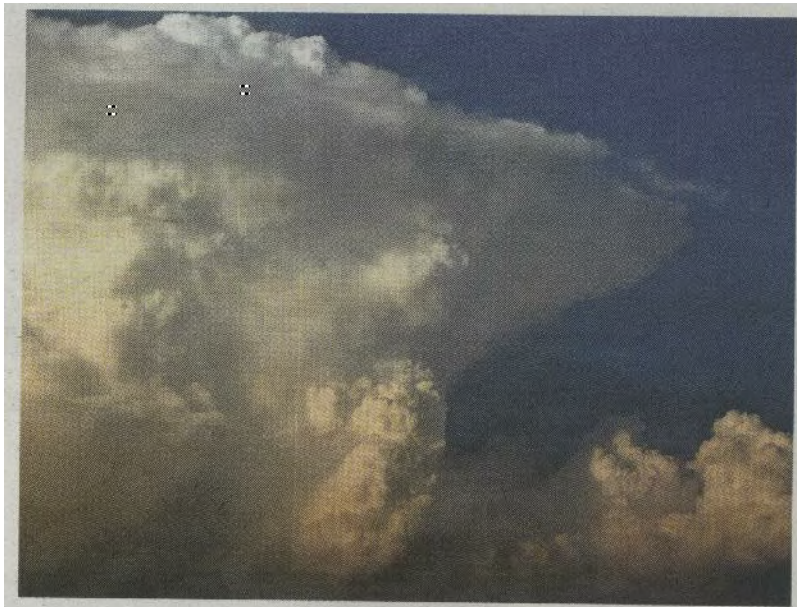
Stran / Page: 24

Doseg / Reach: 150000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1312 cm²

4 / 4

Kipeči stebri močne supercelične nevihte nad Benetkami

T. i. shelf cloud na sprednjem delu hitro napredujoče nevihte v Teksasu

Foto Grega Kališnik

Ekstremni lovec Marko pred svojo vremensko hišico